

Inspiration til tværfagligt samarbejde i forbindelse med underretninger

Til jer, der som fagpersoner arbejder med børn og unge

INSPIRATION TIL SAMARBEJDE

Denne folder er til jer, der som fagpersoner arbejder med børn og unge. Det kan fx være dagtilbud, skole, fritidstilbud, sundhedsplejen, PPR, SSP, familieafdelingen, lettilgængelige tilbud eller andet. Når et barns eller en ungs trivsel vækker bekymring, er det sjældent én fagperson alene, der kan skabe den nødvendige forandring. Det sker bedst ved, at I hver især bringer jeres viden, perspektiver og ansvar i spil – og at I gør det i tæt samarbejde.

Folderen giver inspiration til, hvordan fx pædagoger, lærere, sundhedsplejersker, psykologer, politiet og børne- og ungerådgivere med eller uden fremskudt funktion m.m. kan understøtte hinanden i processen før og under en underretning.

Formålet er at inspirere til, at jeres samarbejde bliver tydeligere og mere trygt, så I – med hver jeres faglighed – kan bidrage til rettidig hjælp og støtte for derigennem at give børnene, de unge og deres familier de bedste muligheder for trivsel og udvikling.

TRIVSEL OG MISTRIVSEL

I folderen anvendes begrebet trivsel eller mistrivsel i forbindelse med fagpersoners bekymring for børn og unge. Bekymringen kan også være mere specifik og dreje sig om fx sundhed, læring, vold, overgreb, æresrelaterede konflikter m.m., jf. barnets lov.

Barnets lov, § 2

Hjælp og støtte efter denne lov skal iværksættes med henblik på at sikre, at børn og unge, som har behov for særlig støtte, kan opnå de samme muligheder for omsorg, læring, personlig udvikling, trivsel, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende.

Udgivet: Marts 2026

Udgivelse: Partnerskab om Børnene Først

INDHOLD

Det tætte og vigtige tværfaglige samarbejde	2
Når I er bekymrede for mistrivsel	3
Den skærpede underretningspligt	5
Inddragelse af børn, unge og forældre i underretningen	7
Dialog med børn og unge om underretningen	10
Det er en fælles opgave at understøtte barnets eller den unges trivsel	11
Et systematisk tværfagligt samarbejde kan skabes på flere niveauer	12

DET TÆTTE OG VIGTIGE TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE

En bekymring for et barns eller en ungs trivsel kan være svær at sætte ord på. Bekymringen er ofte forbundet med tvivl om, hvordan barnets eller den unges situation reelt er, og tvivl om, hvad der bliver sat i gang, hvis en bekymring italesættes. Bekymringen kan være diffus, og det kan være vanskeligt at vurdere, hvordan man bedst handler, uden at det opleves indgribende for barnet, den unge eller familien. Tvivlen er ikke et udtryk for faglig utilstrækkelighed.

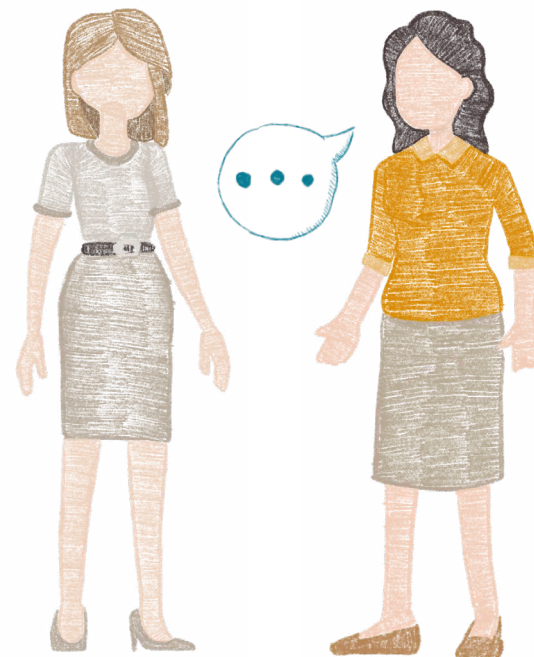
DEL BEKYMNINGER OG OBSERVATIONER

Ingen fagpersoner skal stå alene med en bekymring. Ofte er det hjælpsomt først at drøfte det med en kollega eller nærmeste leder. Sammen kan I dele jeres observationer og viden – og skabe et mere nuanceret billede af barnets eller den unges situation.

Når bekymringen bliver tydeligere, er det vigtigt at bringe det tværfaglige netværk i spil. Et tidligt og koordineret samarbejde mellem barn/ung, forældre, dagtilbud, skole, sundhedspleje og familieafdeling giver de bedste muligheder for at støtte barnet eller den unge og familien.

KONKRETE DRØFTELSE KRÆVER SAMTYKKE

Tidlig sparring om bekymring skal som udgangspunkt være generel, og hvor barnet eller den unge er anonymiseret. Hvis I har behov for at drøfte bekymringen mere konkret med kolleger, er det vigtigt, at I indhenter samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Det er altid muligt at drøfte konkrete udfordringer i forhold til et konkret barn eller en konkret ung, hvis det foregår på fx netværksmøder, hvor barnet eller den unge og familien er til stede, og hvor de kan være med til at pege på relevante deltagere. Det er her vigtigt, at børne- og ungerådgiveren er opmærksom på, om det, der drøftes, skal betragtes som en underretning.

FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVER

En forældremyndighedsindehaver er den eller de personer, der har det juridiske ansvar for et barn eller en ung under 18 år.

Ansaret indebærer retten og pligten til at træffe overordnede beslutninger vedrørende barnets personlige forhold, herunder bopæl, skolegang, sundhedsmæssige forhold, pas, religiøs opdragelse og andre væsentlige dispositioner.

Som udgangspunkt vil begge forældre have myndighed over deres børn, men en forælder kan have myndigheden alene.

Når guiden omtaler forældre, menes der forældremyndighedsindehaveren/ forældremyndighedsindehaverne.

NÅR I ER BEKYMREDE FOR MISTRIVSEL

Nedenfor ser I et eksempel på mulige handleveje ved bekymring for mistrivsel hos et barn eller en ung. Beskrivelsen kan både give jer fra dagtilbuds-, skole- og sundhedsområdet et overblik over, hvordan I kan handle, og jer i familieafdelingen et indblik i processen forud for en eventuel underretning.

I OPLEVER TEGN PÅ, AT ET BARN ELLER EN UNG IKKE TRIVES

- ✓ Del bekymringen med forældrene, en kollega og jeres nærmeste leder.
- ✓ Undersøg, om I har fælles faglige værktøjer til at vurdere trivsel og udvikling (fx Børnelinealen, Opsporingsmodellen eller andre).
- ✓ Overvej sammen med forældrene – og hvis muligt barnet eller den unge – hvordan I kan forbedre trivslen. Her kan fx netværk, PPR eller andre ressourcepersoner inddrages.
- ✓ Hvis der findes frivillige initiativer i lokalområdet, der med fordel kan inddrages, kan I bringe dem i spil.

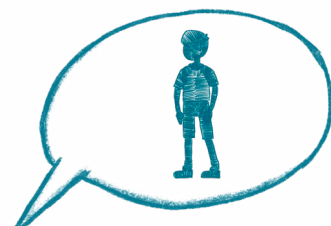
Vær opmærksom på, at der kan være tilfælde i forhold til bekymring om vold eller overgreb, negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter mv. fra forældres side, hvorfor forældrene ikke skal inddrages.

I SØGER TVÆRFAGLIG SPARRING OG VEJLEDNING

- ✓ Hvis der er behov for yderligere rådgivning, kan I fx søge sparring i tværfaglige fora i jeres kommune eller hos PPR.
- ✓ Nogle skoler og dagtilbud har en fremskudt børne- og ungerådgiver tilknyttet, som kan give løbende sparring, rådgive om muligheder for støtte og hjælpe med udfærdigelsen af en eventuel underretning.
- ✓ I kan også kontakte familieafdelingen for anonym sparring om bekymringen, uden at barnet eller den unge identificeres.

I KOORDINERER EN TVÆRFAGLIG INDSATS

- ✓ Sammen med barnet eller den unge og forældrene samt andre relevante fagpersoner koordinerer I, hvordan barnets eller den unges trivsel kan styrkes i et tidligt forebyggende samarbejde.
- ✓ Det skal være tydeligt for familien, hvilke aftaler der laves, og med hvilket formål. Det er vigtigt at skriftliggøre alle indsatser.

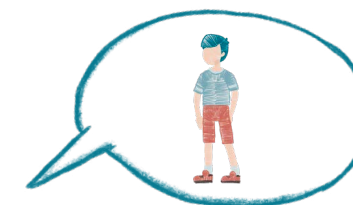

I SIKRER EN LØBENDE OPFØLGNING

- ✓ Sammen med barnet eller den unge og forældrene følger I løbende op på barnets eller den unges trivsel.
- ✓ I vurderer i fællesskab, om den tidlige indsats er tilstrækkelig, eller om der skal justeres.

I UNDERRETTER OM BEKYMNINGEN

- ✓ Hvis der ikke sker en positiv ændring i barnets eller den unges trivsel, eller hvis I er bekymrede for forældrenes muligheder for at støtte barnet eller den unge tilstrækkeligt, er det relevant at tage stilling til, om der er behov for at underrette familieafdelingen, som er myndighed og kan træffe afgørelser.

DEN SKÆRPEDE UNDERRETNINGSPLIGT

Den skærpede underretningspligt gælder for offentligt ansatte og visse fagpersoner. Det vil ofte være professionelle, der arbejder med børn og unge på opholdssteder, i familiepleje, krisecentre, behandlingstilbud og andre private tilbud, der løser opgaver for det offentlige rettet mod mennesker med sociale eller andre særlige problemer.

UNDERRETNINGSPLIGTEN FOR FAGPERSONER

Efter **barnets lov, § 133**, har fagpersoner en særlig udvidet underretningspligt til de kommunale myndigheder. Det betyder, at de har pligt til at underrette om forhold, der giver dem kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte efter barnets lov, eller problematikker hos kommende forældre, der kan kræve særlig støtte til et ufødt barn.

DU KAN UNDERRETTE PÅ FLERE MÅDER

Der er ingen krav til, hvordan en underretning skal være udformet. Den kan indgives skriftligt eller telefonisk til familieafdelingen i barnets eller den unges bopælskommune. Hvis I underretter skriftligt, er der oftest mulighed for at udfylde en blanket digitalt på kommunens hjemmeside. I kan også sende et brev eller en e-mail. Det er også muligt at underrette ved at møde op i familieafdelingen. Hvis underretningen sker mundtlig via et opkald eller ved fremmøde, bør den følges op af en skriftlig underretning, så den bliver så fyldestgørende som muligt.

UNDERRETNINGER OM VOLD, OVERGREB, ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER MV.

Hvis underretningen indeholder viden eller mistanke om, at et barn eller en ung er blevet udsat for vold eller overgreb begået af forældre eller nære familiemedlemmer, får forældrene, jf. **barnets lov, § 137, stk. 2 og 3**, ikke straks besked om underretningen.

Det samme gælder, hvis et barn eller en ung er i risiko for at være indblandet i æresrelaterede konflikter eller er udsat for negativ social kontrol. I begge tilfælde skal underretningen ske øjeblikkeligt til kommunen uden at inddrage forældre eller netværk.

Når familieafdelingen modtager en underretning, skal de, jf. **barnets lov, § 136, stk. 2**, indenfor 24 timer vurdere, om der er behov for akut støtte til barnet eller familien, herunder om der er behov for en akut samtale med barnet eller den unge. Samtalen kan foregå i fx dagtilbuddet, skolen, SFO'en osv. Formålet er at høre barnets eller den unges perspektiv og vurdere sikkerheden.

Forældre får ikke viden om samtalen, inden den afholdes, og deltager ikke.

HVORDAN UNDERRETTER DU PÅ EN RESPEKTFULD MÅDE?

I det omfang, det er hensigtsmæssigt og muligt, er det relevant, at børn, unge og forældre får læst/læser underretningen igennem eller er med til at udarbejde den. Formuleringer om barnets, den unges og eventuelt familiens udfordringer bør altid skrives med blik for, at de selv skal kunne læse med uden at opleve at være forkerte eller føle sig dømt af andre.

Du finder ni principper for, hvordan man skriver respektfuldt om børn, unge og familier her:

INDDRAGELSE AF BØRN, UNGE OG FORÆLDRE I UNDERRETNINGEN

Når børn, unge og forældre inddrages aktivt i processen omkring en underretning, øges mulighederne for at finde de rette løsninger. Inddragelse skaber forståelse, ejerskab og bedre forudsætninger for forandring. Herunder finder I inspiration til inddragelse:

TIL FAGPERSONER I DAGTILBUD, SKOLE, SFO, SUNDHEDSPLEJE, LETTILGÆNGELIGE TILBUD MV.

Når der opstår en bekymring, kan I med fordel tale åbent med barnet eller den unge – og så vidt muligt også med forældrene – om det, I ser og hører. I forklarer tydeligt, hvis nogle af oplysningerne skal deles med familieafdelingen eller andre fagpersoner, og understreger, at det sker af omsorg og med fokus på at sikre den rette støtte.

Samtidig inddrager I både barnet eller den unge og forældrene i at sætte ord på situationen. Barnets eller den unges stemme kan komme til udtryk skriftligt eller på andre måder. Det kan fx ske via video, lydoptagelse eller andet. Samtidig kan forældrene bidrage med deres erfaringer og viden om barnet. På den måde bliver alle perspektiver en vigtig del af processen.

"Som forældre kan man godt blive bekymret og vred og bange, når man hører ordet underretning. Det er vigtigt, at fagpersoner møder forældrene med en forståelse for, hvor svær en situation de står i." – Forælder

TIL BØRNE- OG UNGERÅDGIVERE I FAMILIEAFDELINGER

Når I modtager en bekymring eller underretning, er det vigtigt at møde både barnet eller den unge og forældrene med åbenhed og respekt. Når I skaber klarhed om, hvad der sker i processen, og hvordan informationerne bliver brugt, kan familien ofte føle sig mere tryk. Her er det væsentligt, at børne- og ungerådgiveren hurtigst muligt etablerer kontakt til forældrene og derved mindsker deres eventuelle uro for, hvad der sker med underretningen.

Barnets eller den unges egne ord og perspektiver skal vægtes højt – uanset om de udtrykkes mundtligt, skriftligt eller på andre måder – og kobles sammen med forældrenes viden og erfaringer. Denne dialog bidrager til børne- og ungerådgiverens faglige vurdering af behovet for støtte og muligheden for at finde de bedst mulige løsninger i videst muligt omfang sammen med barnet eller den unge og familien.

"Som forælder er det vigtigt at få viden om, hvad en underretning er for noget, hvad der sker efter underretningen, og hvor man selv kan få hjælp og råd." – Forælder

INDDRAGELSE ER ET FÆLLES ANSVAR

Alle faggrupper har et fælles ansvar for at sikre, at barnet, den unge og forældrene både bliver informeret og inddraget i processen omkring en underretning – medmindre særlige forhold gør det uhensigtsmæssigt. Inddragelse og åbenhed skaber større forståelse for, hvad der sker, og giver bedre forudsætninger for, at hjælpen kan lykkes.

SAMARBEJDE MED FORÆLDRE PÅ TVÆRS AF FAGLIGHEDER

Det er ofte vigtigt med et godt samarbejde med forældrene, når der opstår bekymring for et barn eller en ung. Det er vigtigt at invitere forældrene ind i en dialog, der bygger på åbenhed, så de oplever sig som aktive medspillere. Forældres viden om deres barn bør inddrages i processen, da forældrenes perspektiver kan sikre bedre mulighed for, at den efterfølgende hjælp og støtte til barnet eller den unge virker.

"Det er vigtigt, at fagpersonerne er nysgerrige på, hvad forældrene tænker, og om forældrene også kan genkende det, der står i underretningen." – Forælder

REDSKABER TIL JERES DIALOG MED FORÆLDRE

Via linket finder I blandt andet en lignende folder om bekymring og underretning målrettet forældre.

Ligeledes henter I her foldere, som er målrettet forældre, men som også kan være et redskab til fagpersoner, der samarbejder med familierne om deres børns eller unges trivsel. Folderne omhandler forskellige temaer:

- ✓ Samarbejdet om barnets trivsel
- ✓ Hvad der sker i en børnesag
- ✓ Hvad der sker, hvis barnet skal anbringes uden for hjemmet.

Folderne findes på seks forskellige sprog.

DIALOG MED BØRN OG UNGE OM UNDERRETNINGEN

Som fx pædagoger, lærere, sundhedsplejersker, børne- og ungerådgivere m.m. er I vigtige voksne i børns og unges hverdag og liv. I kan være i relationer med børn og unge og deres forældre, hvor trygheden er stor og samarbejdet godt. Det kan være jer, som har den bedste indgang til dialog med dem om, hvad en bekymring for barnets trivsel omhandler, og hvad underretningen kan medføre.

VIDEN OG HJÆLP TIL DE SVÆRE FORKLARINGER

Som fagperson kan det være gavnligt at kunne tilgå redskaber i et børnevenligt sprog og format, som blandt andet forklarer processen før, under og efter en underretning og tydeliggør barnets eller den unges rettigheder. Redskaberne kan anvendes som støtte for jer i samtalerne med børn, unge og forældre. Flere af redskaberne kan også printes ud til børnene, de unge og forældrene, hvis de har brug for at kunne tilgå redskaberne på andre tidspunkter end i jeres dialog.

I kan med fordel koordinere, hvordan I som forskellige fagpersoner anvender redskaberne for at understøtte, at børn, unge og familier oplever genkendelighed og sammenhæng på tværs af fx hjem, dagtilbud, skole, SFO m.m.

REDSKABER TIL JERES DIALOG MED BØRN OG UNGE

Via linket finder I blandt andet en lignende folder om bekymring og underretning målrettet børn og unge.

Her finder I fx også en videoserie til børn og unge om mødet med familieafdelingen. I kan se videoerne sammen med barnet eller den unge, hvis I har lavet en underretning, og de skal have en samtale med en børne- og ungerådgiver. I kan også selv se dem for at få mere indsigt i mødet med kommunen, så I kan tale med barnet eller den unge om det. Her findes en supplerende ordliste til børn og unge med ord, der er gode at kende, når de skal til møde med en børne- og ungerådgiver fra familieafdelingen.

REDSKABER TIL INDDRAGELSE AF BØRN OG UNGE

I kan læse mere om inddragelse af børn og unge og finde gode hjælperedskaber hos Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv her:

DET ER EN FÆLLES OPGAVE AT UNDERSTØTTE BARNETS ELLER DEN UNGES TRIVSEL

At styrke et barns eller en ungs trivsel er aldrig én fagpersons ansvar alene. Det kræver et tæt tværfagligt samarbejde, hvor hver faggruppe bidrager med sin særlige viden, indsigt og rolle for at sikre opmærksomhed på barnets eller den unges trivsel.

TYPISKE ROLLER I SAMARBEJDET OMKRING BARNET ELLER DEN UNGE

Fælles ansvar

- ✓ Handle rettidigt, når trivsel er udfordret
- ✓ Inddrage forældre og barnet/den unge i dialogen
- ✓ Skabe sammenhæng i indsatsen omkring barnet/den unge
- ✓ Sikre løbende opfølgning på samarbejdet om indsatsen.

Dagtilbud og skole

- ✓ Har den daglige kontakt med barnet/den unge
- ✓ Opdager ændringer i trivsel og udvikling
- ✓ Skaber tidlig dialog med forældre
- ✓ Igangsætter og følger op på pædagogiske og læringsmæssige indsatser i barnets hverdag.

Sundhedsplejen

- ✓ Møder barnet/den unge og familien i andre sammenhænge end dagtilbud og skole
- ✓ Er i dialog med forældre om bekymringer
- ✓ Bidrager med viden om børns sundhed, udvikling og trivsel
- ✓ Kan se helheden på tværs af hjem, sundhed og institution.

Børne- og ungerådgivere

- ✓ Modtager og vurderer underretninger
- ✓ Har myndighedsansvaret for at vurdere behov for særlig støtte efter barnets lov
- ✓ Inddrager barnet/den unge og familien i planlægning af særlig støtte
- ✓ Koordinerer indsatser på tværs af fagområder.

UNDERRETNINGEN SOM ET REDSKAB

Forskellige faggrupper kan have forskellige syn på, hvad en underretning kan føre til, og hvordan den bedst anvendes. I denne folder forstås underretningen som et redskab, der bringes i spil, når der er behov for at afklare, om barnet eller den unge har brug for mere støtte, end hvad der kan gives i de almene eller sundhedsfaglige tilbud i barnets hverdag – dvs. støtte efter barnets lov. Det kan styrke indsatsen, når der skabes systematik og fælles rammer for samarbejdet – både på ledelsesniveau og i det daglige arbejde.

ET SYSTEMATISK TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE KAN SKABES PÅ FLERE NIVEAUER

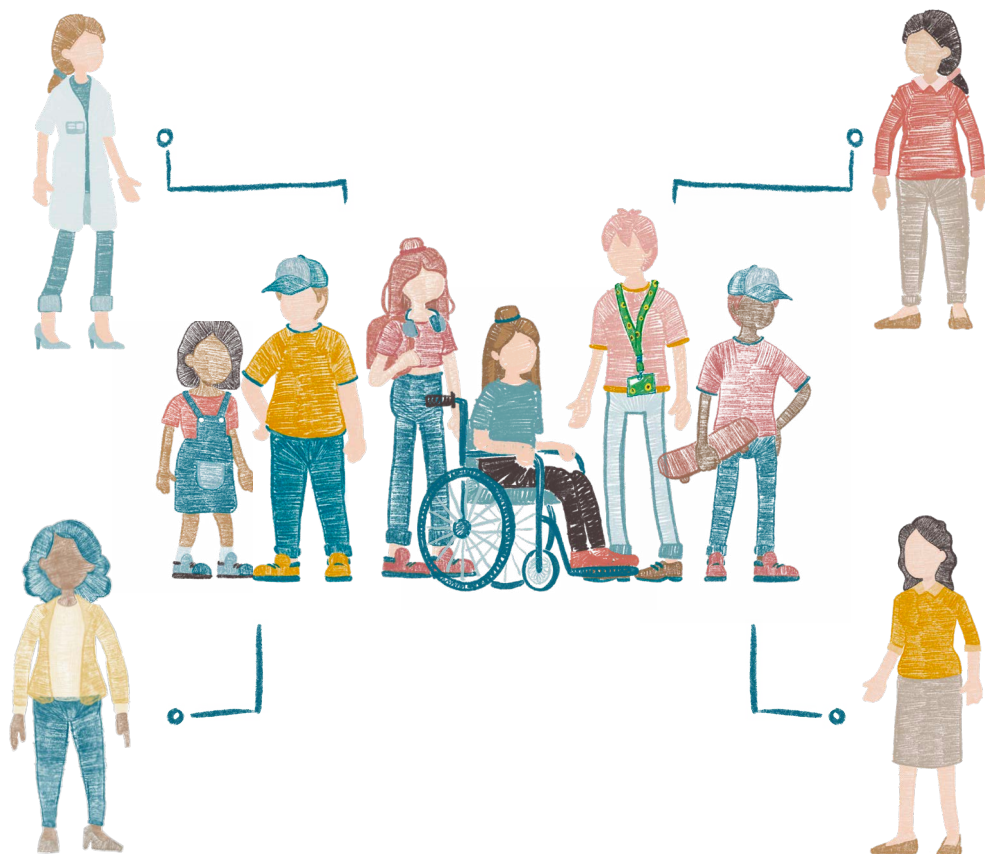
Når I arbejder på tværs af fagligheder, kan det være med til at skabe gode forudsætninger for tidlig indsats og varige positive forandringer for de børn og unge, som har brug for støtte. Tydelige aftaler på ledelsesniveau og et aktivt ansvar på medarbejderniveau kan være med til at understøtte dette.

PÅ LEDELSESNIVEAU

Det kan være hensigtsmæssigt, at ledelser på tværs af fagområder drøfter og aftaler fælles handleveje, arbejdsgange og procedurer. Det kan være i forhold til, hvordan en underretning håndteres, hvornår der indkaldes til tværfaglige møder, og hvordan de afholdes, eller i forhold til koordinering mellem individuelle indsatser og almenområdets rammer. Ledelsen har en vigtig opgave i at formidle aftaler tydeligt til medarbejderne og sikre, at de følges i praksis og løbende evalueres mellem ledelser og sammen med medarbejdere.

PÅ MEDARBEJDERNIVEAU

Børne- og ungerådgivere og fagpersoner tæt på børnene og de unge har et fælles ansvar for at tage initiativ til samarbejde og opfølgning på tværs af fagområder. Det kan dreje sig om opfølgning på barnets eller den unges trivsel eller på eventuel iværksat støtte. Det tidlige samarbejde om bekymringer for barnets trivsel er ofte afgørende for at skabe positive forandringer.

INSPIRATION TIL AFTALER I DET TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE

Følgende punkter kan være hjælpsomme at drøfte og afklare tidligt i forløbet. Der tages udgangspunkt i, at underretter er fagperson:

Inden en underretning: Underretter forholder sig til, om bekymringen kan afhjælpes via samarbejde med fx dagtilbud, skole, sundhedspleje og PPR, eller om der er behov for at underrette familieafdelingen om bekymringen.

Dialog med familien: Som udgangspunkt inddrages barnet eller den unge og forældrene i dialog om underretningen, medmindre særlige forhold (fx vold, overgreb eller æresrelaterede konflikter) gør dette uhensigtsmæssigt.

Efter en underretning: Børne- og ungerådgiveren kan række ud til fx dagtilbud, skole eller sundhedspleje for at etablere et samarbejde, når en underretning er modtaget. I den forbindelse skal børne- og ungerådgiver indhente samtykke fra forældrene.

Opfølgning: Hvis en underretter oplever, at der ikke sker positive ændringer i barnets eller den unges trivsel, efter underretningen er indgivet, kan vedkommende kontakte familieafdelingen for at få viden om, hvorvidt en indsats er igangsat.

Underretning til Ankestyrelsen: Hvis I som fagpersoner har en oplevelse af, at familieafdelingen ikke foretager sig det nødvendige i forhold til barnet eller den unge, kan I underrette direkte til Ankestyrelsen, der så vurderer sagen.

